

3) протиріччя між інтересами окремих суб'єктів міжнародних економічних відносин, які зацікавлені в отриманні економічних вигод, та інтересами суспільства, зацікавленого в стійкому соціальному розвитку.

Тому закономірним на теперішній час є вирішення питання щодо перспектив глобалізації у контексті формування нової точки зору міжнародної спільноти щодо зміни вектору розвитку світової економіки – від глобалізації до регіоналізації та націоналізації. Подальше посилення глобалізаційних процесів сприятиме загостренню проблеми національної ідентичності, вирішення якої багатьма країнами вбачається у посиленні державного впливу на міжнародне економічне співробітництво через впровадження протекціоністських заходів в торговельній, міграційній, інвестиційній сферах, що, в свою чергу, сприятиме посиленню геоекономічної та геополітичної напруги в світі. В цих умовах виникає необхідність формування нових засад світової економічної стабілізації та розвитку.

Перелік посилань:

1. Абрамова О. Д. *Геоекономическое пространство. Геополитика : учебник* / [под общ. ред. В. А. Михайлова]. – М. : Изд-во РАГС, 2007.
2. Бестужева С. В. *Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб.* / С. В. Бестужева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2016. – 274 с.
3. Интриллигейтор М. *Глобализация мировой экономики: выгоды и издержки* / М. Интриллигейтор // *Мир перемен.* – 2004. – № 1. – С. 129.
4. Кочетов Э. Г. *Геоекономика. Освоение мирового экономического пространства: учебник для вузов.* – М. : Норма, 2010. – 528 с.
5. Ломакин В. К. *Мировая экономика* / В. К. Ломакин. – [изд. 3-е, перераб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ, 2007. – 672 с.
6. Паньков В. С. *Глобализация как одна из фундаментальных тенденций развития мировой экономики* / В. С. Паньков // *Мировая экономика и сфера сервиса.* – М. : МГУСервиса. 2004. – С. 40-53.
7. Сатир Ж. *Изгнание из рая глобализации* / Ж. Сатир // *Эксперт.* – 2009. – № 1-2 (95). – С. 24-26.
8. Шишков Ю. *Регионализация и глобализация мировой экономики: альтернатива или взаимодополнение?* / Ю. Шишков // *Мировая экономика и международные отношения.* – 2008. – № 8. – С. 3-20.

ФАКТОРИ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

А.В. Бойко, д.е.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

Аритмічність і просторова турбулентність світової економіки вимагають нового рівня узагальнень і неортодоксальних наукових підходів в осмисленні особливостей та характеру функціонування національних економік у сучасних умовах. Новітні тенденції розвитку світової економіки призвели до активізації чинників, що посилюють нестабільність та уразливість національних економік до негативних зовнішніх впливів.

До таких тенденцій початку 21 ст. належить зростання політичних та економічних суперечностей між країнами та групами країн. Відображеннями цієї тенденції є застосування 41 країною світу економічних санкцій щодо Російської Федерації, починаючи із 2014 р. і донині; проведення референдуму щодо членства Великої Британії в Європейському Союзі у червні 2016 р.; проблеми зі збереженням зони євро у період економічних криз в Греції, Італії, Ірландії та Іспанії, відмова США від Транстихоокеанського партнерства у січні 2017 р. Зазначена тенденція проявляється в інтеграційних та дезінтеграційних процесах у світі.

З-поміж глобальних тенденцій варто виокремити також підвищення ролі зовнішніх факторів розвитку всіх держав і транснаціонального капіталу, що зумовили транснаціоналізацію світової економіки. Міжнародне виробництво розширюється, а продажі та додана вартість іноземних філій транснаціональних компаній підвищуються, зокрема у 2015 р. порівняно із попереднім періодом на 7,4 % і 6,5 % відповідно. У цей же період працевлаштування в іноземних філіях досягло 79,5 млн. осіб [1, с. 29].

Вливають на стан відкритих економік й волатильність на фінансових ринках та збільшення частоти виникнення фінансових криз. Підтвердженням цієї тенденції є відомі факти про міжнародну банківську кризу 1982 р., про крах фондового ринку в жовтні 1987 р., про серії фінансових криз у період з 1989 по 1994 рр., про азіяську фінансову кризу 1997-1998 рр., про розрив бульбашки доткомів у 2000 р., про світову фінансово-економічну кризу 2008-2009 рр. та про інші.

На тенденцію до розгортання процесів девальвації простору, що перестає бути стримуючим чинником людської життєдіяльності, та ревальвації часу, цінність якого зростає, вказують сучасні дослідники. З цього приводу В. Базилевич зазначає, що за умов ущільнення економічного простору та

часу, аритмічності та просторової турбулентності глобальної економіки підвищується поріг системних загроз і ризиків [2, с. 2-3]. Їх дослідження є важливим завданням для сучасної економічної науки.

Ще однією тенденцією є перевищення допустимих меж антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище. Науковці називають сучасну епоху – «епохою антропоцена» [3], позначену надмірним споживанням, інтенсивним руйнуванням природних систем і погіршенням екологічних умов із наростанням загроз національній і міжнародній безпеці. При цьому споживання природних ресурсів та обсяги забруднень на душу населення у розвинених країнах у 20-30 разів більші, ніж у країнах, що розвиваються.

Зважаючи на зростання рівня відкритості української економіки та її інтегрованості у світову економіку, варто виділити й тенденцію до зниження темпів зростання світової економіки [4]. Загалом передумов для виникнення позитивних зовнішніх впливів на розвиток національної економіки менше і вони мають сезонний характер (мова йде про цінову кон'юнктуру на світових товарних ринках), ніж передумов для настання ризиків і загроз.

Варто виокремити також тенденцію до зростання «віртуалізації» економічного простору, що породжує як нові можливості, так й обумовлює загрози для соціально-економічного розвитку країн [5]. Необхідно враховувати й вплив інформаційної асиметрії, що є причиною «негативного відбору», забруднення навколишнього природного середовища, підвищеного морального ризику та інших «провалів ринку» [6, с. 15]. Наведені новітні тенденції розвитку світової економіки відображають найважливіші зовнішні умови, що формують негативні впливи на розвиток національних економік. Таким чином, посилення нестабільності міжнародного середовища обумовлює необхідність підвищення стійкості національних економік [7], тобто рівня здатності економічної системи країни протистояти, адаптуватися та відновлюватися після негативних впливів.

Перелік посилань:

1. *World investment report 2016 «Investor nationality: policy challenges»*. – Washington : UNCTAD, 2016. – 215 p.
2. *Базилевич В. Д. Концептуалізація мегатрендів економічного розвитку в контексті глобальних викликів сучасності / В. Д. Базилевич // Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2012. – С. 11-15.*
3. *Zalasiewicz J., Williams M., Steffen W., Crutzen P. The New World of the Anthropocene // Environmental Sciences and Technology. – 2010. – Vol. 44 (7). – P. 2228-2231.*
4. *Too Slow for Too Long: World Economic Outlook. April 2016*. – Washington : IMF, 2016. – 208 p.
5. *Сіденко В. Р. Нові глобальні виклики та їх вплив на формування суспільних цінностей / В. Р. Сіденко / Український соціум. – 2014. – № 1. – С. 7-21.*
6. *Єрмошенко М. М. Нова парадигма економічної науки в контексті розвитку в умовах України інформаційної економіки / М. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1 (91). – С. 14-20.*
7. *Бойко А. В. Стійкість національної економіки: теорія, методологія, практика : монографія / Аліна Василівна Бойко. – Київ : Ін-т екон. та прогнозів. НАН України, 2014. – 288 с.*

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У РАМКАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ СВІТОГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ

К.П. Болдовська, к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасний вимір процесів регіональної економічної інтеграції і глобалізації, що превалюють у контексті нинішнього розвитку міжнародної економічної системи та зумовлюють трансформацію суспільної парадигми, вимагає підвищення дослідницької уваги до їх вивчення. Зокрема, важливість і необхідність аналізу сучасних тенденцій світового розвитку зумовлені потребою адекватного формування геополітичних і гео економічних пріоритетів функціонування і розвитку національних економік в процесі їх інтеграції до сучасної системи міжнародних економічних зв'язків, що утворюють глобальний виробничо-господарський механізм, з метою посідання гідного місця у світовому співтоваристві.

На початку третього тисячоліття розвиток світового господарства є глобальний за змістом та інноваційний за характером, оскільки підґрунтя його становить об'єднання країн на засадах взаємовигідного обміну знаннями й технологіями з метою досягнення прогресу в світовій економіці. Так, за наших часів об'єктивна тенденція все більшої інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя багаторазово посилюється швидким науково-технічним прогресом на міцному фундаменті інформаційних технологій.